

מתחברים לתורה ויהדות

שלום לעם

לנוער ישראל

להאיר את הנשמה

1056

פרשת ויצא ט' כסלו תשפ"ג | 3 בדצמבר 2022

תחשוב מחוץ לקופסה,

אבל אל תשכח את חשיבותה של הקופסה.

להקדשת העלון חייגו: 02-5022881

העלון מוקדש לכבוד יום ההולדת של ניתאי ארביבו נ"י

מבט אל החיים

...

להציף את השמן

רפי פריי

"נו איפה הילד הזה?" רטן אבטינס בן יהויכין מתחת לשפמו ומחה עגלי זיעה שמנוניים ממצחו. עגלתו כבר עמדה הכן עמוסה בכדי שמן מובחרים מוכנים לחלוקה ללקוחות בכל רחבי ציפורי. הדבר היחיד שחסר לו היה שוליינתו, נער צעיר ונמרץ בשם אגריפס. "אגרייפססס" שאג אבטינס בקול אימתני וגרם לנער סמוק לחיים וסתור פאות להופיע מתחת לשיח קוצני. "מתנצל, אדוני", הצטדק הנער בדיבור מתנשף, "אבל לא תאמין! יש שם מתחת ל...". אבטינס הניף את זרועו העבה בחוסר עניין משווע וקטע את שטף דיבורו הקופצני של הנער: "לא מעניינים אותי סיפורי החיפושיות שלך. קפוץ על העגלה ובוא נתחיל, אנחנו גם ככה באיחור..."

הצמד הסתובב ברחבי העיר וחילק את מרכולתו של אבטינס תמורת חופן דינרי זהב מצלצלים. בסוף המסלול העגלה הייתה ריקה ואפודתו של אבטינס הייתה גדושה במצלצלים שקרקשו בקול רעש מתכתי עם כל מהמורה בדרך. לקראת החשיכה הוריד אבטינס את אגריפס הצעיר ליד בית זעיר, מפויח ומט ליפול והושיט לו מטבע כסף שכבר לא היה ניתן להכיר בה את דיוקנו של המלך מרוב בלאי ושימוש. "יופי" סיכם בדרכו המחוספסת את היום: "תשתדל מחר להתייצב בשעה הקבועה על מקומך בעגלה".

אגריפס החל לחשוד לראשונה שמהו אינו כשורה כאשר הבחין שבתוך חודש אחד הם מכרו שלושה כדי שמן לשמאי בן יוסף. שמאי היה אלמן מבוגר וערירי שהתגורר בגפו, כך שלא הייתה לו סיבה להשתמש בכמויות כאלו של שמן. כאשר אגריפס ניסה לעורר את תשומת לבו של אבטינס לעניין, הוא קיבל בתגובה נהימה רוטנת: "אגריפס, נער חטטן, אין זה

מענייני מה הלקוחות שלי עושים עם השמן שאני מוכר להם. מצדי שישפכו אותו על הארץ או שיטבלו באמבטיה של שמן בכל ערב מחדש. כל עוד התשלום מגיע לידי, אני אמשיך לספק את השמן."

אך סקרנותו של אגריפס בערה בו והוא החליט להמשיך לחקור את העניין. הוא שיתף את חברו יהונדב בתעלומה המסתורית ויחד הם יצאו

לברר את פשר כמויות השמן הגדולות שצורך שמאי בן יוסף. הם ביצעו מעקבים ותצפיות על ביתו, אך לא הבחינו בשום דבר חריג. יהונדב מצא פרצה בגג הבית והתחבא שם במשך יום שלם. בערב הוא פגש את אגריפס ודיווח לו על ממצאיו: "שמאי כמעט ולא משתמש בשמן הוא בסך הכל טובל בו את פתו בבוקר ומבשל בכמה טיפות ממנו בערב". המסתורין הלך וגדל, מה הוא עושה בכל השמן?

עם הזמן הבין אגריפס שמה שהם גילו היה רק קצה החוט. משלוחי השמן של אבטינס חולקו בתדירות גבוהה בהרבה מקצב השימוש הממוצע. צמד הנערים החליטו למקד את מאמצי החקירה שלהם דווקא בבית המלאכה של אבטינס, שם היה מייצר וממלא את הכדים. אגריפס התחבא בתוך אחד הכדים הכרסתניים ועקב אחרי אבטינס דרך חרך צר בין המכסה לגוף הכד. הוא הבחין שאת הכדים הישנים, אבטינס לא לקח למילוי. במקום זאת הוא גרר אותם לסדנא שבה הכין את הכדים.

אגריפס עקב אחריו בזהירות חרישית והופתע לראות שהוא סוחב אותם לחדר נסתר וצדדי. בתוך החדר שרר חום אימים ככבשן בוער. לעיניו נגלה מחזה מדהים, מהתקרה נתלו הכדים הישנים בצורה הפוכה ותחתיהם הונחו כדים חדשים. השמן שנאצר בקרב הכדים הישנים טפטף בזרם דק אך יציב אל הכדים החדשים. ברגע אחד אגריפס הבין את הכול, אבטינס השתמש בחרס אוורירי שיצר באופן מיוחד. בחרס היו אלפי חרירים

זערוויים ולאט לאט אך בטוח דופנות הכדים העבות ספחו את השמן אל קרבם. ברגע אחד הבין אגריפס כמה פשוט וקל מודל ההונאה של אבטינס. הכדים ה"ריקים" חוזרים אל אבטינס כאשר נגמר השמן, הוא מרוקן אותם אל כדים חדשים וחוזר חלילה.

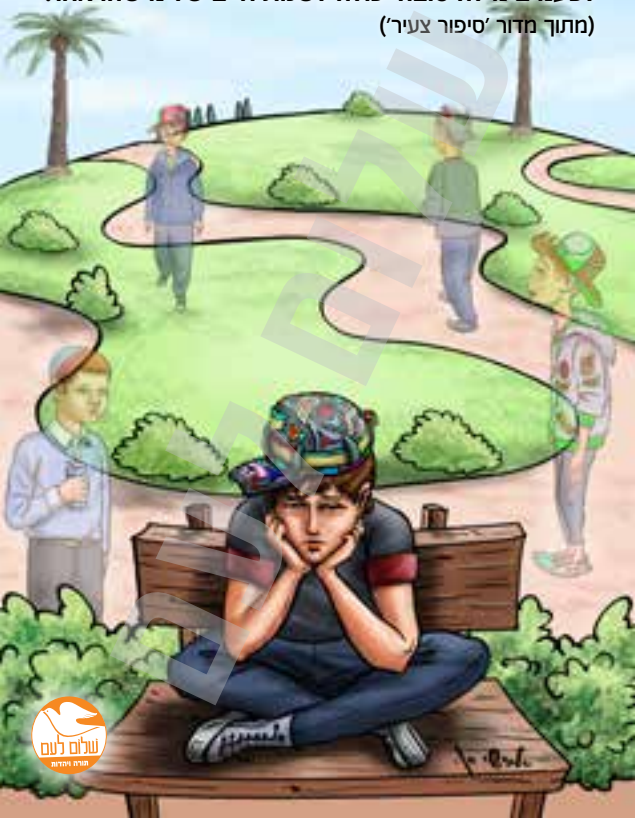
לאחר שאגריפס חמק החוצה הוא שיתף את יהונדב בממצאיו ויחד הם הגו תכנית פעולה שתשמור על כספם של תושבי ציפורי. הם מצאו כרוח שהתנדב לצעוק בכיכר העיר בדבר ההונאה וכפי שציפו אבטינס הגיע בתוך דקות מתנשם ומתנשף והזמין אותם לדין תורה אצל רבי צדוק, רב העיר. במועד ובשעה הנקובה התייצבו צמד הנערים ואבטינס אל מול קהל של מאות צופים סקרנים שנדחקו בניסיון לצפות במאורע שלא קורה כל יום.

אבטינס כמובן הכחיש מכל וכל והפליג בשבחי עצמו ובמהימנותו הבלתי מעורערת. לאחר שסיים את דבריו, רבי צדוק נתן לנערים את רשות הדיבור. אגריפס סימן בידיו אל עבר הפתח ואל האולם נכנס מדדה, שמאי בן יוסף הגלמוד ובידיו כד שמן ריק. אגריפס הראה לנוכחים כי אין בכד ולו טיפת שמן אחת ולאחר מכן הושיט את ידו אל קפלי שמלתו. הוא שלף נאד מים ויצק את תוכנו אל הכד, המים חלחלו אל חרירי החרס ותוך דקות מספר דחקו את השמן הבלוע אל פני השטח. שלושה לוגין שמן היה ניתן להוציא מן הכד ה'ריק'. רבי צדוק הורה לאבטינס חפוי הראש לפצות את כל תושבי ציפורי. והקהל הרים על כפיים את צמד הנערים הילל ושיבח אותם על התושייה שגילו ועל הערנות שלהם לחשוף את גניבותיו של סוחר השמן הרמאי שעשק את תושבי ציפורי במשך שנים ארוכות....

***

כמו השמן הצף תמיד מעל פני המים, ופה של האמת לצוף תמיד מעל פני השטח ולהתגלות. וכשהאמת מתגלה הרי השקר שכיסה אותה נחשף ומאבד את קיומו. מי שמבקש להתחבר אל הנצח נדרש לדבוק באמת בכל הכוח ולא להתפתות לעגל פינות מתוך נוחות או אינטרס אישי. אמת וכנות הם מתכון לחיים של איכות.

תעיף מבט על השקופים שמסביבך.
לפעמים מילה טובה יכולה לשנות חיים של מישהו אחר.
(מתוך מדור 'סיפור צעיר')

ראם בנטוב

סיפור לשבת

...

אומנות ההמחשה

מייקל סיים את יום הלימודים באותה תחושת תסכול, שבה סיים כמעט בכל יום בשנה האחרונה את יום הלימודים, כבר למעלה משנה שהוא משמש כמורה במסגרות חינוך שונות בבתי הספר בעיר שלו. אבל מעולם לא הצליח להתרגל לעובדה שכל הילדים צריכים ללמוד את אותה רמת חומר וכמות הידע הנדרשת מכל אחד מהם היא בדיוק כמו זה שיושב לצדו לפניו או מאחוריו. "כל אחד מהילדים הוא נשמה בפני עצמה, עם רקע שונה עם יכולות שונות ועם כוחות שונים!" טען לא פעם בפני המנהלים שעמם נפגש במסגרת עבודתו, אבל דבריו לא ממש הצליחו לפעול לשינוי: "אתה צודק לגמרי!" היו אומרים אלו מבין המנהלים שהיו גלויי לב, "אבל כך מתנהלת המערכת במשך שנים רבות, אין ביכולתנו לעשות דבר כדי לשנות אותה!" וכך המשיכה הרכבת לנסוע כאשר היה ברור לו למייקל שישנם הרבה שנופלים בדרך מהרכבת החינוכית בגלל שיטת החינוך הזאת וכשהם רוצים לעלות שוב אל הרכבת, לפעמים זה כבר מאוחר מדי. לא פעם ולא פעמיים, אולי מאות פעמים בחייו שמע מייקל את ההצעה: "אולי תפתח בית ספר בעצמך? אם אתה באמת מאמין בדרך אותה אתה מציג כל כך טוב למה שלא תעשה מעשה ותקים מסגרת שתתנהל על פי יכולותיו וכישרונותיו של כל ילד באשר הוא?" בכל פעם כאשר עוד מישהו הציע את ההצעה, היה מייקל מניף את ידו בביטול: "אני? מנהל בית ספר? זה לא ילד!" היה קובע בפסקנות, אבל חזקה על דברים שנאמרים שוב ושוב שלבסוף הם פעלו את פעולתם, ויום אחד משהו חלחל פנימה ומייקל החליט כי בשנת הלימודים הבאה הוא יפתח בית ספר ייחודי שיתחשב ברקע ממנו מגיע כל ילד במקצועות אליהם הוא מתחבר מבחינת טעמו האישי, והיכולות שבהם הוא ניחן.

הוא החל לגייס צוות מקצועי שהאמין בדרכו החינוכית, ורצה מאוד שכולם ידעו על המהפכה החינוכית שהוא מוביל. הוא הסתובב במשרדו הלך וחזור עד שלפתע נצנץ בראשו רעיון מבריק וככל שחשב עליו עוד ועוד כך התחשק לו להחמיא לעצמו יותר. הוא היה בטוח שכולם יבינו את הנקודה ושמו של בית הספר יתפרסם בכל רחבי המדינה.

האולם היוקרתי שבו נערכה

ההשקה של בית הספר החדש, ראה אירועים רבים אבל מעולם לא נערך בו טקס פתיחה של בית ספר חינוכי. מייקל היה לבוש בחליפה מעוצבת והסתובב בקהל כחתן ביום חופתו. בתוך הקהל, היו אנשי צוות בית הספר וההורים שרשמו את ילדיהם לבית הספר. מוזיקה שקטה התנגנה ברקע והמלצרים שהסתובבו באולם שרתו בנאמנות את האורחים הרבים והגישו מגוון רחב של תבשילים ומאכלים מעוררי תיאבון, על פי בחירתו האישית של כל אחד. לפתע הכול נדם, מפסק החשמל הראשי של האולם נפל בפתאומיות וחושך מוחלט שרר באולם, את המנגינות החליפו קולות בהלה, ומייקל ניסה להרגיע את האורחים הרבים: "ישנה תקלה במערכת החשמל, בעוד מספר דקות התקלה תתוקן והאירוע ימשיך!" צעק מייקל בקול הכי חזק שיכל גרנו להפיק ללא מערכת הגברה, אט אט נרגעו האנשים ופנסים קטנים האירו מעט את החשכה. "אפשר להמשיך וליהנות מהאוכל המשובח שהגישו לכם, הוא מתקרר בינתיים!" ניסה מייקל להרגיע את האווירה, ואכן האנשים המשיכו לאכול, אבל אז קרה משהו מוזר הרבה יותר. מכל עבר נשמעו קולות שיעול והיה ניתן לחוש את הכעס באוויר החשוך, כשלפתע נדלק האור בחזרה כפתאומיות כפי שכבה. האורחים שפשפו את עיניהם מהאור החזק ואז עלה מייקל אל הבמה, הוא ביקש מכולם לשבת במקומותיהם, משום מה היה נדמה שדווקא הוא, מי

שהיה אמור לכעוס במיוחד על האירוע האישי שלו שנהרס בבת אחת, היה שליו ורגוע יותר מכולם. הוא לקח לידי את המיקרופון וביקש את רשות הדיבור, היה ברור לכולם כי הדברים שיאמר יהיו מעניינים במיוחד ואכן מייקל לא אכזב: "ראשית אני מצטער על עוגמת הנפש שנגרמה לכם, אבל אני חייב לומר כי לאולם המכובד בו אנו יושבים לא היה כל חלק בתקלה הזאת!" היושבים באולם היו המומים ומייקל המשך: "אני דאגתי שהחשמל ינותק ואני גם זה שנתן את ההנחיה שהמלצרים שמסתובבים באולם יחליפו לכל אחד מכם את הצלחת עם האדם שיושב לצדו, וכך כל אחד מכם נהנה או התענה ממה שבחר היושב לצדו לאכול..." האורחים ההמומים לא הצליחו לדבר מרוב הלם. "אני מאוד מצטער בפני כל האנשים הנכבדים היושבים כאן, אבל זאת הייתה הדרך היחידה - שבה יכולתי להמחיש לכם את דרכי החינוכית, ברור לי כי כל אחד מכם בחר לעצמו את האוכל שהכי יערב לחכו, אבל כאשר אכל את אותה מנה של היושב לצדו, הוא החל להשתעל וכמעט שהקיא את האוכל..." הוא עצר לרגע והביט בפניהם של הנוכחים והמשיך בקול נרגש: "ראיתם במו עיניכם כיצד זה קרה לגבי האוכל שלכם, תחשבו שכך קורה לגבי החינוך המוענק לילדים שלכם, כיוון שמה שמתאים לילד אחד אינו מתאים ליושב לצדו. ועל היסודות הללו יוקם בית הספר החדש שלנו, אני מקווה מאוד שהבנתם את המסר ועכשיו נוכל לצעוד קדימה יחד עם התחשבות מקסימלית בטעמו של כל ילד וילד. בתאבון לכולם!" סיים מייקל את דבריו והתזמורת פצחה בניגון שמח בעוד הנוכחים נותרו מהורהרים מהמסר המאלף...

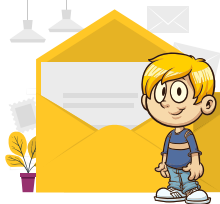
*

יעקב אבינו, כפי המסופר בפרשה, מצליח לחיות שנים ארוכות בביתו של לבן הארמי, ולא לומד ממעשיו הרעים. אחת הסיבות להצלחה זו היא דווקא העובדה שהוא גדל יחד עם עשיו הרשע. ובכך הוא קיבל שיעור מוחשי איך נראה אדם שאינו מתנהג כהלכה, ואיך נראים חיים של חיבור לאנשים לא טובים ולדעות משובשות. דבר זה נתן ליעקב כוח ומלמד גם אותנו שיעור משמעותי בזהירות והתרחקות מכל מה שרע. ומוטב שנלמד זאת דרך השכל וההבנה הפשוטה, ואל נצטרך לשיעורים כואבים ומייסרים חלילה.

סיפור צעיר לא מתחרט לרגע

...
יאיר קורן

שלום לכם. השם שלי זה נתי, ואני לומד בכיתה ו' באחד מבתי הספר בארץ. הספור שלי הוא חשוב במיוחד, בעקור כדי לדעת שעל מעשה טוב ואמתי מקבלים שכר.

אני מתחיל את הספור שלי בהנחה שבודאי לכל אחד מכם עבר בזמן כלשהו בראש החלום להיות 'מלך הפתה'. אין ילד שלא חלם פעם בחייו להיות במקום הנערץ הזה. ואני הייתי קרוב מאוד לשם. אמנם לא הייתי 'מלך הפתה', אבל בהחלט הייתי ה'משנה למלך' עם כל מה שזה אומר. מלך הפתה גדי, היה חברי הטוב ביותר. שמחתי להיות חברו עוד לפני שהיה מלך, מכיון שהיה ילד רגיש ומתחשב, והיה ילד עדין ואיכותי. אבל כמו כל אחד שמקבל מדי הרבה כבוד והופך להיות גאותן, גם גדי החבר הטוב שלי השתנה ונהיה קצת פחות רגיש, ואחר כך כבר כמעט בכלל לא.

כך התנהלו החיים בכיתה ו' במשך רב השנה. עד - - - עד שאליהו, אחד הילדים השקטים יותר בחבורת המפזרים, החל להתחנף לגדי. וכשאני אומר 'להתחנף', אני מתכוון ללכת אחריו לכל מקום שהלך, להנהן בהתרגשות מכל מלה שאמר, ולהתגלגל מצחוק כשגדי רק מחיך. צל, זה מה שהוא היה. בתחלה נסה גדי לנפנף אותנו, אבל לאחר מכן הוא החליט שאין בכך כל רע והוא אפילו התחיל לאהב

את המצב הזה, בעוד אליהו היה מאשר.

הבעיה הגדולה התרחשה כשהמורה לחשבון הודיע על המבחן המסכם, ואין דבר שגדי פוחד ממנו יותר ממבחן בחשבון. אבל הפעם, כך מסתבר, היתה לו תכנית סדורה. הוא התפונן לשלח את אליהו למזכירות לגנב את העתק המבחן. כלם בבית ספרנו יודעים כי המזכיר מצלם את הצלומים יום קדם המבחן, בחדר הצלום יש תבה שעליה מסמן 'מבחנים'. התכנית היתה שאליהו יגיע בערב, ויכנס לבית הספר דרך החלונות של פתח א'. משם ימשיך לחדר הצלום (שאף פעם אינו נעול), יפתח את התבה של המבחנים, ויוציא... כן, כן, את המבחן בחשבון.

כששמעתי את התכנית של גדי הזדעזעתי. המעשה הזה מבחינתי עבר את הגבולות האדמים ביותר. התנגדתי בנחרצות לרעיון, אבל גדי לכסן אלי מבט מזלזל ואמר: "אם הרעיונות הטובים אינם שלך, אתה כבר לא מוכן לקבל אותם?" הוא עוד לא קרא עלי לגמרי תגה, אבל זה היה כבר מפנה במערכת היחסים בינינו.

חזרתי הביתה, ישבתי בחדרי מול ספר חשבון פתוח, וכססתי את העפרון. חשבתי על המצב הזה. חשבתי עלי. חשבתי על אליהו. והיה ברור לי שאם יתפסו אותו, ענשו יהיה רע ומר. אבל גם ידעתי שאליהו לא חושב על כלום. הוא מכרח למצא חן בעיני גדי, ומוכן לעשות הכל בעבור המטרה המקדשת הזאת.

בשש בערב, השעה המשערת שבה התפונן אליהו להגיע לבית הספר, לקחתי סודר ויצאתי גם אני. הלכתי בשקט מכוון הפניסה האחורית והתפונתי לבדק את השטח. חששי התאמת כשראיתי את גדי עומד ברחבת בית הספר. נשכתי את שפתי ונכנסתי בחשאי דרך החלונות האחוריים, שגדי לא יוכל להבחין בי. ליד חדר הציוד ראיתי את אליהו. הוא עדין לא הספיק להפגס.

"אליהו!" לחשתי. הוא קפץ בבהלה. סמנתי לו בידי לאות שקט,

ניצוץ סקרני נצת בעיניו. "אלֵיהוּ!" תפסתי בידו בתקיפות, בתחנונים:
"אל תעשה את זה!"

אלֵיהוּ נעצר ואחר משך את ידו. "אני חיב! אִמָּה. "לא!" כמעט
בכיתי. "אל תהרס את החיים שלך בגלל מישהו אחר! אתה ילד
טוב, אתה ילד שווה, הפתה לא באמת מכירה אותך. עזב את הדבר
הזה, אל תספן את העתיד שלך בבית הספר בשביל שטות!"
"אתה!" הלעג חדר ללבי פחץ מרעל: "אין לך זכות להטיף לי מוסר.
אתה מסדר, אתה נחשב בפתה. אתה יודע מה זה להיות בודד?
להיות... אוֹר?"

שתקתי, התביישתי שלא חשבתי מעולם על החיים שלו מן המבט הזה,
אבל בדיוק אז נכנס גדי. ומבטו רשף אש. הוא לא אמר לי דבר והבנתי
שהוא סיים עם החברות שלנו. אלֵיהוּ נכנס לחדר הצלום, ואז ידעתי
מה עלי לעשות. נכנסתי אחריו, נעמדתי מול התבה ושלבתי ידיים.
"אני לא אזוז מכאן, עד ששניכם תלכו!" אמרתי. "ואתם יודעים היטב
שלא תוכלו להאבק מולי!" גדי חרק שניים והסתובב בכעס. "אתה
תשאר פה!" פקד על אלֵיהוּ. "כשהוא ילך מפה, מצדי בשש לפנות
בקו, תביא לי את ההעתק. ואתה..." פנה אלי. "אתה עוד תתחרט!"
הוא הלך, ושנינו נותרנו לבד. אלֵיהוּ נפגע ממנו, ראיתי. אמרתי לו:
"אני לא אתחרט. ואני בטוח שגם אתה לא. תרצה להיות חבר שלי?
גם לי אין חבר טוב עכשיו..."

ואז אלֵיהוּ פרץ בבכי נורא, הנחתי את היד שלי על כתפו, ושנינו
יצאנו מבית הספר וחזרנו הביתה. למחרת בבקר קבל גדי זמון
לחדר המנהל, וסלק מבית הספר לצמיתות. הסתבר שהמנהל שהיה
במשדך שלו, ראה את כל ההתרחשות בחדר הצלום דרך המצלמה
וטפל בענין בחמרה. אני הפכתי להיות 'מלך הפתה' במקומו של
גדי. והחל מאותו היום תמיד דאגתי לילדי האוֹר של הפתה.

בית המדרש

מעשה בקולה ועוגה

שאלה מס' 720

מוטי נסע ברכבו לאירוע בר המצווה של ידידה, בנו של חברו הטוב אבישי. מוטיקה שקטה התנגנה ברכב והוא לגם להנאתו מבקבוק קולה זכוכית שהיה בין שני המושבים הקדמיים, לצדו הייתה מונחת עוגה יוקרתית שרכש במאות שקלים כמתנה לבר המצווה. אלא במהלך הנסיעה נכנס בו רכב בפתאומיות, בקבוק הקולה שלו התעופף באוויר והנוזל השחור נשפך על כל המושבים ולבסוף נתקע בתוך העוגה היוקרתית והרס אותה לחלוטין. כשעצרו בצד, כעס מוטי ואמר לנהג: "אתה תשלם את כל הנזקים, כולל על הלכלוך ברכב ועל העוגה היוקרתית שנהרסה בגלל חוסר האחריות שלך!" אבל הנהג הפוגע התנצל וטען: "לגבי הנזק לרכב, אתה באמת צודק. לגבי הנזקים המשניים, אני מצטער אבל אני לא צריך לשלם עליהם". מה דעתכם, האם הנהג הפוגע צריך לשלם על הלכלוך של הקולה ועל העוגה?

מעיינים בספרים ולומדים לפסוק הלכה או משפט: שולחן ערוך 'חושן משפט' סימן שע"ח סעיף ט' בדין: 'אדם המזיק ברכב' ואיזה סוג מזיק הוא נחשב. סימן שפ"ד סעיף א' בדין: 'מזיק בכוחו' האם הוא בגדר 'אדם המזיק'.

תשובה לשאלה "השכנים שהתחרטו" (שאלה מס' 719)

תקציר השאלה השבועית: במחסן של הבניין הצטברו חפצים של השכנים במשך שנים, וועד הבית של הבניין, החליט לעשות סוף לבלגן ועדכן את השכנים שיש להם שבוע לפנות את המחסן, אחרת הוא מפנה את כל החפצים לפח האשפה. לאחר שבוע הוא התקשר אליהם באופן אישי ואמר להם שהוא מפנה את המחסן. אבל הם אמרו לו: "תזרוק הכול לפח!" ישראל פינה את המחסן, ולקח מהחפצים לעצמו. אבל פתאום השכנים נזכרו בחפצים שלהם ואפילו אחד השכנים תבע ממנו לשלם על שטיח שהיה לו במחסן שישראל זרק לפח האשפה. אבל ישראל טען: "אתם אמרתם לי

בפירוש לזרוק הכול לפח, אז אני לא חייב לשלם לכם כלום!" מה דעתכם, מי צודק?

תשובה בקצרה: נראה שישאל יכול לקחת לעצמו את החפצים שרצה, אבל אם ישנם חפצים שתכנן לקחת והם עדיין נותרו במחסן הבעלים יכולים לחזור בהם והוא לא יוכל לחזור ולקחת אותם.

תשובה בהרחבה: לפני שאנחנו מתחילים לדון בתשובה, עלינו לדעת האם אדם שאומר לחברו 'תזרוק את החפצים שלי לפח האשפה' האם זה נחשב בהלכה כ'ייאוש' או 'הפקר'. את ההבדל הזה מסביר ה'חזון איש' ש'הפקר' הכוונה היא שהבעלים מואסים בחפץ ואינם מעוניינים בו יותר, אבל בדין 'ייאוש' החפץ נעלם ממנו - כביכול החפץ מאס בבעליו ולכן הוא הבעלים התייאשו מהחפץ. ההבדל להלכה מובא ב'נתיבות המשפט' (סימן רס"ב סעיף קטן ג') שבדין 'ייאוש' יכול הבעלים לזכות בחפץ בחזרה ברגע שיימצא אותו, גם ללא מעשה 'קניין'. אבל אם הבעלים הפקיר חפץ, הוא צריך לזכות בו מחדש ולעשות 'קניין' כדי לזכות בחפץ למרות שהוא היה ברשותו בעבר וכל עוד הוא לא ביצע מעשה 'קניין' כל אחד יכול לבוא ולקחת את החפץ לעצמו.

מה הדין לגבי 'הפקר בטעות'?

האם במקרה שלנו ניתן לומר כי מדובר ב'הפקר בטעות'? קשה לומר זאת, כיוון שישאל טרח והתקשר באופן אישי לכל אחד מהשכנים וידע אותו באופן ברור על כוונתו לפנות את המחסן. וכל שכן הודיע לו באופן שאינו משתמע לשני פנים שהוא יכול לזרוק את חפציו לפח האשפה. ולכן זה יותר דומה למקרה של 'הפקר' מאשר למקרה של 'ייאוש' למרות שהם לא אמרו לו את זה בפני שלושה אנשים כמתחייב כדי שיהיה 'הפקר'. מכיוון שדעת הש"ך (שולחן ערוך 'יורה דעה' סימן רכ"א סעיף קטן ט') שיש אומרים שלא צריך להפקיר חפצים דווקא בפני שלושה. ולכן הדבר תלוי במציאות: אם ישראל כבר העביר את החפץ לרשותו מהמחסן, אז זה שלו ואין לשכן שום טענה עליו, אבל אם החפצים עדיין במחסן כל עוד הם לא זכו בהם מחדש - הוא יכול לבוא ולזכות בהם, אבל אם הם זכו בחפצים שלהם מחדש, הוא לא יכול לבוא ולקחת אותם לעצמו.

?

שאל את הרב

...

יום הולדת - שמח או
עצוב?

הרב יוני לביא

שאלה: שלום הרב. קוראים לי רחלי ובעוד יומיים אהיה בת 14. אצלנו בבית תמיד חוגגים יום הולדת, עושים מסיבה ומביאים עוגה ומתנות. זה נשמע כיף אבל בלב אני מרגישה חמוץ. אני נזכרת איך חגגו לי כך לפני שנה, כמה תוכניות טובות היו לי אז, כמה דברים איחלתי לעצמי. והנה עברה שנה ובתכל'ס לא השתנה הרבה. אם כבר אולי אפילו התדרדרתי בקטע של צניעות, כיבוד הורים ותפילה. לפעמים נדמה לי שיום הולדת הוא זמן בו עושים לך מסיבה פשוט כדי שלא תהיה עצוב על כך שבזבזת עוד שנה מהחיים...

תשובה: שלום רחלי ומזל טוב ליום ההולדת.

אני מאחל לך שתזכי בעזרת ה' לעוד הרבה שנים טובות ושמחות.

האם יום הולדת הוא יום שמח או עצוב? האם צריך לעשות בו מסיבה?

ובכן, היו שהתנגדו לרעיון הזה וראו בו מנהג של גויים. בתורה מתואר רק אדם אחד שחגג יום הולדת והוא לא אחר מאשר פרעה מלך מצרים (בראשית מ', כ').

לעומת זאת, היו מגדולי ישראל שראו ביום הזה זמן מיוחד של התחדשות וקבלת כוחות. רבי יוסף חיים, המכונה ה"בן איש חי", שחי בבגדאד לפני כמאה ועשרים שנה, מעיד שכבר בזמנו היו שנהגו "לעשות בכל שנה את יום הלידה ליום טוב" וכתב ש"סימן יפה הוא" ואף הוסיף ש"כן נוהגים בביתנו". בתלמוד הירושלמי כתוב שביום הזה מזלו של האדם גובר וכדאי לנצל זאת כדי לברך אנשים.

ביום כזה צריכה להיות בלב הרגשה של שמחה גדולה על כך שנוצר בו עוד יהודי שיכול לקדם ולהאיר את העולם (גם אם במקרה היהודי הזה הוא את...).

יש מקומות שבהם נהגו שחתן/כלת יום ההולדת מכבה בנשיפה את הנרות שעל העוגה. ובכן, זהו לא מנהג יהודי. אצלנו הנר מסמל חיים שדולקים ומאירים - "נר ה' נשמת אדם" (משלי כ,כז). אם כבר, ביום שנולדת עליך להדליק נרות ולא לכבות אותם.

רעיון יפהפה נוסף שמעתי מסבא שלי ז"ל. כשהיה ילד וחגג יום הולדת אימו אפתה חלות בדיוק כמספר שנותיו ושלחה אותו לחלק אותן למשפחות נזקקות. יש כאן מסר חשוב: כן, אפשר לקבל מתנות ביום ההולדת, אבל העיקר הוא להבין שעכשיו כשגדלתי בשנה, יש לי יותר כוחות ויכולות, וממילא המחויבות שלי לתת לעולם גדולה יותר.

מה עוד אפשר לעשות ביום הזה?

יש שנהגו לקרוא בכוונה גדולה את פרק התהילים של השנה החדשה שהם נכנסים אליה. למשל, הפרק שלך עכשיו הוא טו', כי את מתחילה שאת שנתך החמש עשרה בעולם. כדאי להקדיש גם זמן לתפילות. הנה אחת שחזרה במיוחד ליום הולדת:

"ריבונו של עולם היום הזה הוא יום הולדתי. יום בו נתת לי גוף ונשמה, חיים וכוח, שמחה ואמונה על מנת שאעשה טוב בעולמך. אנא השם, תן לי אומץ, כוח ושמחה לעשות תפקידי מתוך הארת פנים. זכני להגיע ליום הולדתי הבא שלמה יותר ובטוחה יותר בדרכי. זכני למלא את ייעודי בשמחה ולעשות רק טוב בעולמך. קיים בי את הפסוק: "אורך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי".

לסיום, אציע לך לקחת דף ולרשום בכותרת: "רחלי בת 15" ולתאר בפירוט איזה מין אדם היית רוצה לראות מולך עכשיו בעוד שנה. שמרי את הדף ופעם בשבוע קראי אותו וחשבי לעצמי מה אעשה בימים הקרובים שיעזור לי להיות האדם שאני רוצה להיות.

מזל טוב ויום הולדת שמח!

תמונות מפעילות שלום לעם לנוער ישראל

יצאנו לסיור במדרשות מעלה אדומים
ופגשנו מקרוב את בני הנוער במדרשות השונות.
פשוט אין מילים!

מדרשת שלום לעם

סיף מעלה אדומים 06

פועלת בימים א - ה'

בין השעות 20:00 23:00

במדרשת 'שלום לעם'

רח' צמח השדה 33 מעלה אדומים

כואו להצטרף לפעילות!

מדרשת שלום לעם

סיף מעלה אדומים 07

פועלת בימים ב' - ד'

בין השעות 20:30 22:30

בבית הכנסת 'נופי הסלע'

רח' נופי הסלע 2 מעלה אדומים

כואו להצטרף לפעילות!

גיליון זה יו"ל ע"י מרכז "שלום לעם"

שע"י עמותת גבריאל שר ישראל (ע"ר 58-037849-5)

רחוב בני ברית 18, ירושלים | טל. 02-5022881 | פקס. 02-5022771

ארגון "שלום לעם" בנשיאות גדולי התורה שליט"א מפעיל: מסגרות לימוד ופעילויות לנוער בפריסה ארצית • ישיבה גבוהה • ישיבה תורנית לצעירים • מדרשיות ערב לנוער • מדרשת יהדות לבנות • שיעורים והרצאות • הכוונה וייעוץ • מחקר ותיעוד 'מורשת הקהילות ישראל' מכון הוצאה לאור • אתר 'שלום לעם' • 'שלום לעם' באפליקציה

כל הזכויות שמורות